

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lutego 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od pozwanej M. J. na rzecz powoda Powiatowego Urzędu Pracy w Ł. kwotę 7.949,19 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 maja 2013 roku do dnia zapłaty oraz obciążył pozwaną obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda kwoty 1.298,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 28 października 2011 roku pracodawca pozwanej wypowiedział jej umowę o pracę z zastosowaniem skróconego okresu wypowiedzenia z przyczyn niedotyczących pracowników. W związku z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika powód wypłacił, w dniu 27 grudnia 2011 roku, pozwanej odprawę pieniężną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia. Pozwana odwołała się od wypowiedzenia, wnosząc powództwo o przywrócenie do pracy. Wyrokiem z dnia 28 września 2012 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi przywrócił M. J. do pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ł. na poprzednich warunkach pracy i płacy. W uzasadnieniu powyższego wyroku stwierdzono, iż przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę w postaci likwidacji Powiatowego Urzędu Pracy nr 1 w Ł. była nierzeczywista, gdyż faktycznie nie miała miejsca likwidacja pozwanego, a przejście pozwanego (...) na nowy podmiot. Doszło zatem nie do likwidacji, a do przekształcenia zakładu pracy w rozumieniu art. 23¹ k.p. Wyrok uprawomocnił się w dniu 28 lutego 2013 roku. W piśmie z dnia 31 stycznia 2013 roku pozwana zgłosiła swoją gotowość do świadczenia pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ł.. Powód poinformował pozwaną, iż jej stosunek pracy zostanie odtworzony dopiero po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi i zgłoszeniu przez pozwaną gotowości podjęcia pracy. W piśmie nadmieniono, iż po ewentualnym podjęciu przez pozwaną zatrudnienia, wypłacona jej odprawa pieniężna stanie się świadczeniem nienależnym i będzie podlegać zwrotowi.

W dniu 17 kwietnia 2013 roku pozwana podjęła zatrudnienie u powoda w wyniku przywrócenia do pracy. W tym samym dniu pracodawca wręczył jej pismo wzywające do zwrotu odprawy pieniężnej w wysokości 7.949,19 zł brutto w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisma. Wyjaśniono, iż w związku z przywróceniem do pracy otrzymana przez pozwaną odprawa pieniężna z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, stała się świadczeniem nienależnym i podlega zwrotowi. Pozwana stwierdziła, iż brak jest jakiegokolwiek podstawy prawnej do zwrotu odprawy pieniężnej. W ocenie pozwanej, skoro w okresie przejściowym – od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 16 kwietnia 2013 roku Powiatowy Urząd Pracy w Ł. zmniejszył zatrudnienie, to wypłata na jej rzecz odprawy pieniężnej była uzasadniona. W piśmie z dnia 21 maja 2013 roku powód podtrzymał swoje stanowisko odnośnie konieczności zwrotu przez pozwaną otrzymanej odprawy pieniężnej, informując ją jednocześnie, iż istnieją podstawy do zaliczenia kwoty jednomiesięcznego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy (art. 47 Kodeksu pracy) na poczet wymienionej należności. Po zaliczeniu kwota do zwrotu wynosiłaby 6.102,52 zł. Powód wyznaczył ostateczny termin zwrotu odprawy na dzień 27 maja 2013 roku. Pozwana nie odpowiedziała na przedmiotowe pismo, w związku z czym powód w dniu 13 czerwca 2013 roku wypłacił na jej rzecz kwotę 1.846,67 zł tytułem jednomiesięcznego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż wniesione powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji podniósł, iż podstawę prawną roszczeń strony powodowej o zwrot wypłaconej pozwanej odprawy pieniężnej stanowi art. 405 k.c. i art. 410 k.c. stosowane w zw. z art.300 k.p. Bezspornym jest, iż w dniu 27 grudnia 2011 roku powód wypłacił pozwanej odprawę pieniężną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, tj. w kwocie 7.949,19 zł brutto, w związku z rozwiązaniem z pozwaną stosunku pracy z przyczyn nie leżących po stronie pracownika. Powyższa odprawa była pozwanej należna na podstawie art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 90, poz. 844 z późn. zm.).

Na mocy wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 28 września 2012 roku pozwana została przywrócona do pracy. Wyrok stał się prawomocny w dniu 28 lutego 2013 roku, zaś od dnia 17 kwietnia 2013 roku pozwana podjęła zatrudnienie u powoda.

Sąd Rejonowy wskazał, iż w związku z reaktywowaniem stosunku pracy pozwanej wypłacona jej odprawa stała się świadczeniem nienależnym, powinna zatem zostać zwrócona pracodawcy w warunkach określonych przez art. 405 i n. k.c., odpowiednio stosowanych na podstawie art. 300 k.p. Według wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r. (II PK 158/05, OSNP 2006, z. 23-24, poz. 357) przywrócenie pracownika do pracy prawomocnym wyrokiem sądu powoduje, że odpada podstawa prawna odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy. Odpada bowiem przesłanka warunkująca prawo do odprawy pieniężnej – rozwiązanie stosunku pracy z danym pracownikiem. Nie ma przy tym żadnego znaczenia, czy u pracodawcy faktycznie nastąpiła redukcja zatrudnienia – istotnym jest bowiem stosunek pracy konkretnego pracownika, a nie innych osób. Z powyższego względu Sąd i instancji nie uwzględnił wniosków strony pozwanej o zobowiązanie powoda do przedstawienia stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 stycznia 2012 roku na okoliczność faktycznej redukcji zatrudnienia u powoda.

Sąd Rejonowy wywiódł, iż pozwana usiłując dowieść niezasadności roszczenia powoda, błędnie powołuje się przy tym na stwierdzenia Sądu Najwyższego, który orzekł, iż odprawa pieniężna przewidziana w art. 8 poprzedniej ustawy o zwolnieniach grupowych przysługuje pracownikowi, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 wymienionej ustawy, niezależnie od zasądzonego na jego rzecz odszkodowania na podstawie art. 45 § 2 w związku z art. 47¹ k.p. (uchwale z dnia 13 grudnia 1990 r. (III PZP 22/90, OSNCP 1991, z. 5-6, poz. 64). Pogląd o dopuszczalności zbiegu tych obu świadczeń został podtrzymany w wyroku z dnia 26 stycznia 2000 r. (I PKN 499/99, OSNAPIUS 2001, z. 12, poz. 407). Sąd zaznaczył, iż wskazane orzeczenia dotyczą odmiennych stanów faktycznych, w których z pracownikami rozwiązano umowy o pracę. Zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż w przypadku przywrócenia pracownika do pracy i zasądzenia na jego rzecz wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, wypłacona uprzednio temu pracownikowi odprawa staje się świadczeniem nienależnym (por. wyrok SN z dnia 9 listopada 1990 r., I PR 351/90, OSP 1991, z. 7-8, poz. 169; wyrok SN z dnia 3 lutego 2006 r., II PK 158/05, OSNP 2006, z. 23-24, poz. 357).

Pozwana podnosiła, iż odprawę, którą otrzymała od pozwanego zużyła na cele bieżące. W tym zakresie Sąd Rejonowy wskazał, że z przepisów art. 405, art. 409 i art. 410 § 2 k.c. wynika wprost, że ten, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, jest obowiązany do jej wydania, przy czym obowiązek ten nie wygasa, jeżeli zużywając ją powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu, a świadczenie jest nienależne między innymi wtedy, gdy jego podstawa odpadła. W ocenie Sądu Rejonowego fakt, iż pozwana zużyła odprawę nie wpływa w żaden sposób na obowiązek jej zwrotu. Pozwana wytoczyła powództwo o przywrócenie do pracy jeszcze przed wypłatą na jej rzecz odprawy pieniężnej. Jeżeli pracownik wytacza powództwo o przywrócenie do pracy, to zasadnym jest przyjęcie, iż uważa, że zostanie ono uwzględnione, a w takim razie powinien wiedzieć, że odprawa stanie się świadczeniem nienależnym i liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 października 2005 r. (III PK 82/05, OSNP 2006, z. 15-16, poz. 239) stwierdzając, że pracownik, który odwołał się od wypowiedzenia umowy o pracę, złożonego na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych, kwestionując istnienie przyczyny wypowiedzenia, powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy z art. 8 tej ustawy (art. 409 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Zdaniem Sądu I instancji, pozwana niezasadnie powołuje się również na niezgodność żądania powoda z zasadami współzycia społecznego i społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa. Żądając zwrotu nienależnego świadczenia powód skorzystał jedynie z przysługującego mu, na mocy ustawy uprawnienia. Niezgodnym z zasadami współzycia społecznego i dyskryminującym w stosunku do innych pracowników byłoby natomiast przyznanie pozwanej prawa do odprawy pieniężnej, w sytuacji, gdy jej stosunek pracy został reaktywowany. Z tych też względów, uznając, iż wypłacona pozwanej odprawa pieniężna jest świadczeniem nienależnym, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda obowiązek zwrotu całej otrzymanej kwoty, tj. 7.949,19 zł.

W zakresie żądania zasądzenia odsetek Sąd powołując się na treść przepisów art. 481 § 1 K.c. w zw. z art. 300 K.p., art. 359 § 1 K.c. i art. 476 k.c. podniósł, że w niniejszej sprawie zobowiązanie pozwanej do zwrotu odprawy pieniężnej nie miało charakteru terminowego, stawało się zatem wymagalne po wezwaniu przez powoda do spełnienia tego świadczenia. Powód wezwał pozwaną do zwrotu odprawy w piśmie doręczonym jej w dniu 17 kwietnia 2013 roku w terminie 30 dni od daty otrzymania pisma. Z tego względu roszczenie powoda zasądzenia odsetek od dnia następującego po dniu upływu terminu na dokonanie zwrotu, tj. od dnia 18 maja 2013 roku, należało uznać za usprawiedliwione i Sąd przyznał odsetki zgodnie z treścią żądania.

Rozpoznając sprawę Sąd nie uwzględnił zgłoszonego przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia. W uzasadnieniu powyższego Sąd podał, iż pozwana niezasadnie przyjęła, iż w sprawie znajdzie zastosowanie art. 291 § 2 k.p., przewidujący roczny termin przedawnienia dla roszczeń pracodawcy o naprawienie szkody, wyrządzonej przez pracownika wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych. Roszczenie powoda o zwrot wypłaconej pracownikowi odprawy pieniężnej nie jest tożsame z roszczeniem o naprawienie szkody, wyrządzonej przez pracownika wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych.

Sąd podniósł, iż prawną podstawą odpowiedzialności powódki jest przepis art.405 i nast. k.c., a zatem w sprawie ma zastosowanie termin przedawnienia określony w art. 118 k.c. Odpowiedzialność na podstawie bezpodstawnego wzbogacenia stanowi bowiem odrębną podstawę odpowiedzialności pracowniczej. Powyższe pozwala na stwierdzenie, że brak podstaw do odwoływania się do art. 291 k.p., który (w § 1) przewiduje 3-letni okres przedawnienia roszczeń ze stosunku pracy. Niezależnie od tego jednak, sprawa ta pozostaje sprawą z zakresu prawa pracy, której rozstrzygnięcie, zgodnie z art. 461 k.p.c., należy do właściwości sądu pracy. Pozwala to na wyrażenie ogólniejszej uwagi, że zawarte w art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c. rozróżnienie spraw o roszczenia ze stosunku pracy i spraw z nim związanych (objętych pojęciem sprawy z zakresu prawa pracy), ma głównie znaczenie procesowe (formalnoprawne), wskazując na właściwość sądu pracy. Według ogólnej reguły, w sprawach nieuregulowanych w Kodeksie pracy, do stosunku pracy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy (art. 300 k.p.), co dotyczy samej istoty stosunku pracy i jego zasad. Nie odnosi się to jednak do spraw, których Kodeks pracy w ogóle nie reguluje, należą one bowiem do spraw innej, cywilnej, natury, do których przepisy kodeksu cywilnego znajdują zastosowanie wprost, bez potrzeby odwoływania się do nich przez tzw. odesłanie. Przedmiotem rozpoznawanej sprawy, której rozstrzygnięcie następuje w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego, jest roszczenie podlegające zatem ustalonemu w art. 118 k.c. 10-letniemu terminowi przedawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2009 r., II PK 125/08, opubl. LEX nr 593407).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zasądzając obowiązek ich zwrotu od pozwanej, jako strony przegrywającej na rzecz powoda. Na koszty poniesione przez Powiatowy Urząd Pracy w Ł. złożyły się wydatki związane z ustanowieniem pełnomocnika w kwocie 900 złotych (§ 11 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) oraz opłata od pozwu w kwocie 398,00 zł.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. Rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, w tym:

a) art. 1 w związku z art. 10 ustawy oraz art. 8 ust. 1 pkt 3 z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 ze zm.), z których wynika, że pozwanej przysługiwała odprawa pieniężna w wysokości jej trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę, ponieważ w okresie nieprzekraczającym 30 dni nastąpiło u powódki zmniejszenie zatrudnienia i dotyczyło stanowiska służbowego pozwanej, którą wskutek przywrócenia do pracy wyrokiem Sądu

Rejonowego w Łodzi zatrudniono na innym stanowisku służbowym, bo jej stanowisko służbowe zostało faktycznie zlikwidowane,

b) art. 405 i art. 410 Kodeksu cywilnego poprzez przyjęcie, że powód w ogóle nie był zobowiązany do spełnienia świadczenia, choć zobowiązany był i sam z własnej inicjatywy to uczynił, mimo iż pozwana w ciągu 7 dni wniosła odwołanie od wręzonego jej wypowiedzenia stosunku pracy, oraz poprzez przyjęcie, że pozwana uzyskała świadczenie od powoda rzekomo bez podstawy prawnej - a podstawą prawną zobowiązania były przepisy wskazane powyżej w ppkt a),

c) art. 411 Kodeksu cywilnego, w związku z art. 300 Kodeksu pracy i wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 22.06.2012 r. (II PK 4/11), z których wynika, że nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, ponieważ wytoczenie przez pozwaną powództwa (odwołania się od dokonanego jej wypowiedzenia stosunku pracy) już w dniu 04.11.2011 r. dawało powodowi podstawę do niewypłacenia pozwanej odprawy w dniu 27.12.2011 r., a zatem powód dokonał wypłaty nawet przed dniem wymagalności roszczenia - co w ocenie pozwanej spowodowało, że to sam powód podjął ryzyko niezwrócenia, a więc utraty odprawy pieniężnej będącej głównym przedmiotem niniejszego sporu,

d) art. 18 Kodeksu pracy poprzez przyjęcie, że można do sytuacji pozwanej jako pracownika - strony zdecydowanie słabszej od powoda (pracodawcy) w stosunku pracy - zastosować niekorzystne przepisy art. 405 i art. 410 Kodeksu cywilnego, pomimo iż ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników takiego zwrotu odprawy w ogóle nie przewiduje,

e) art. 8 oraz art. 94 pkt 10 Kodeksu pracy, z których wynika, że nie można ze swego prawa czynić użytku - zwrotu od pracownika wypłaconej odprawy pieniężnej - co uczynił powód, który jest całkowicie sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa oraz z zasadami współżycia społecznego; takie działanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony,

f) art. 2 oraz art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej - ustawy zasadniczej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), w związku z art. 300 Kodeksu pracy, z których wynika, że RP jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, oraz że wszyscy są równi wobec prawa i nikt nie może być dyskryminowany w życiu społecznym z jakiegokolwiek przyczyny - poprzez UKARANIE zaskarżonym wyrokiem pozwanej jako pracownika, za rażące błędy, nieprawidłowości i naruszenia przez powoda przepisów prawa, przy przeprowadzaniu reorganizacji w Urzędach Pracy w Ł., w oparciu o uchwałę Rady Miejskiej w Ł. Nr (...), z dnia 28.09.2011 r.

2. Naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na treść wyroku w postaci art. 227 i art. 232 oraz art. 233 Kpc., poprzez odrzucenie zgłoszonego przez pozwaną wniosku dowodowego o zobowiązanie powoda do przedstawienia stanu zatrudnienia na dzień 31.12.2011 r. oraz na dzień 31 stycznia 2012 r. - na potwierdzenie mającej miejsce faktycznej redukcji zatrudnienia.

3. Sprzeczność istotnych dla sprawy ustaleń Sądu pierwszej instancji z zebrany materiał dowodowy, poprzez przyjęcie, iż cyt.: „(...) jej stosunek pracy został reaktywowany, pomimo iż z dniem 17.04.2013 r. pozwaną zatrudniono w Wydziale Naliczeń Zasiłków i Świadczeń, na stanowisku obsługi osób bezrobotnych tj. na zupełnie innym stanowisku, niż zajmowała pozwana przed przywróceniem jej do pracy u powoda - samodzielnego specjalisty do spraw rozwoju zawodowego w Centrum (...), D. Usług (...).

Z uwagi na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów wniesienia apelacji.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powoda wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem orzeczenie Sądu Rejonowego jest prawidłowe i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i w obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je jako własne. Podziela również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylecia.

Na uwzględnienie nie zasługują w szczególności apelacyjne zarzuty dotyczące naruszenia art. 1 w związku z art. 10 ustawy oraz art. 8 ust. 1 pkt 3 z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 ze zm.), jak i art. 405 i art. 410 Kodeksu Cywilnego, nadto zarzuty wskazujące na naruszenie prawa procesowego art. 227 i art. 232 oraz art. 233 Kpc. Skarżąca bezzasadnie podnosi, iż Sąd Rejonowy w sposób nieuprawniony przyjął, że powód w ogóle nie był zobowiązany do spełnienia świadczenia, a pozwana uzyskała świadczenie od powoda bez podstawy prawnej.

Powyższe twierdzenia, w ocenie Sądu Okręgowego, nie mają żadnego odzwierciedlenia w rzeczywistości i pozostają w sprzeczności z treścią uzasadnienia rozstrzygnięcia wydanego w sprawie.

Podkreślenia wymaga, iż zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 90, poz. 844 z późn. zm.), pracownikowi, w związku z rozwiązaniem stosunku pracy w ramach grupowego zwolnienia, przysługuje odprawa pieniężna w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, jeżeli pracownik był zatrudniony u danego pracodawcy ponad 8 lat. Mając to na uwadze Sąd Rejonowy wskazał wprost, iż z uwagi właśnie na tą postawę w dniu 27 grudnia 2011 roku powód wypłacił pozwanej odprawę pieniężną, w związku z rozwiązaniem z pozwaną stosunku pracy z przyczyn nie leżących po stronie pracownika. Sąd zauważył przy tym – czego podnosząc wskazane zarzuty nie zauważa już skarżąca - iż w związku z reaktywowaniem stosunku pracy pozwanej na skutek wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 28 września 2012 roku, przywracającego pozwaną do pracy, wypłacona jej odprawa stała się świadczeniem nienależnym. Powinna zatem zostać zwrócona pracodawcy w warunkach określonych przez art. 405 i n. k.c., odpowiednio stosowanych na podstawie art. 300 k.p. bowiem przywrócenie pracownika do pracy prawomocnym wyrokiem sądu powoduje, że odpada podstawa prawna odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy. Odpada bowiem przesłanka warunkująca prawo do odprawy pieniężnej – rozwiązanie stosunku pracy z danym pracownikiem. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r. (II PK 158/05, OSNP 2006, z. 23-24, poz. 357). Tym samym wbrew wskazanym zarzutom ustalenia, na które powołuje się apelująca, nie miały w sprawie miejsca. Jeszcze raz wskazać należy, że pozwanej przysługiwała – do daty prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie, w której odwołała się od wypowiedzenia - odprawa pieniężna w wysokości jej trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę, w związku z rozwiązaniem jej stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika i to bez względu na to, czy rozwiązanie umowy o pracę było uzasadnione czy też nie. Jednakże z chwilą przywrócenia pozwanej do pracy prawomocnym wyrokiem sądu, stała się ona świadczeniem nienależnym, bowiem jej wypłata jest uzasadniona tylko wtedy, gdy stosunek pracy ulega rozwiązaniu i to z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Stanowi bowiem ona rekompensatę za utratę pracy. W związku z tym nie ma znaczenia czy u powódki doszło do zmniejszenia zatrudnienia i na jakie stanowisko pracy de facto przywrócono apelującą. Wszelkie wnioski dowodowe w tym przedmiocie zostały prawidłowo przez Sąd Rejonowy oddalone. Znamionym dla stwierdzenia braku podstaw do wypłaty wskazanego świadczenia – do których doszło następczo w wyniku wytoczenia przez skarżącą powództwa o przywrócenie do pracy, - jest bowiem tylko to, iż łączący strony stosunek pracy istnieje - ostatecznie skutecznie nie został rozwiązany, a pozwana pracy nie straciła. Prawidłowość ustaleń Sądu Rejonowego poczynionych w tym zakresie w myśl art. 227 i art. 232 oraz art. 233 Kpc oraz zgodnie z art. 1, art. 10 art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 ze zm.), jak i art. 405 i art. 410 kc nie może być zatem kwestionowana.

Nietrafnym jest też zarzut dotyczący naruszenia art. 405 i art. 410 i 411 kc w zw. z art. 300 kp. Skarżąca w sposób nieuprawniony wywodzi, że na gruncie rozpatrywanego przypadku nie można żądać zwrotu świadczenia, bowiem spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany. Zdaniem pozwanej, wytoczenie przez pozwaną powództwa (odwołania się od dokonanego jej wypowiedzenia stosunku pracy) już w dniu 04.11.2011 r. dawało bowiem powodowi podstawę do niewypłacenia pozwanej odprawy w dniu 27.12.2011 r., wobec tego to sam powód wypłacając wskazane świadczenie z własnej inicjatywy podjął ryzyko jego nie zwrócenia i utraty.

Mając powyższe na uwadze wskazać trzeba, iż wysuwając wskazany zarzut apelująca przeczy sama sobie. Jak wyżej bowiem podniesiono twierdziła, że powód był zobowiązany do spełnienia świadczenia i podstawa jego spełnienia istniała i istnieje. Wskazując zaś na naruszenie art. 405 i art. 410 i 411 kc podniosła, że wypłacona odprawa pieniężna nie może podlegać zwrotowi, bowiem wypłacając ją powód wiedział, iż nie miał do tego podstaw. Tym samym w wywodach apelacji, co do istnienia podstawy spełnienia spornego świadczenia, nie sposób dopatrzeć się logicznego związku.

Abstrahując jednak od powyższego zaznaczyć należy, iż skarżąca myli się podnosząc, że pracodawca nie był zobowiązany do wypłaty odprawy pieniężnej, gdyż brak było podstawy prawnej do dokonania takiej czynności, a jego działanie sprowadzało się jedynie do dobrowolnego spełnienia świadczenia.

Takie twierdzenia nie znajdują żadnego umocowania prawnego.

W myśl art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Art. 409 k.c. stanowi, iż obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Zgodnie zaś z art. 410 § 1 i § 2 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Natomiast w myśl art. 411 pkt. 1 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia: jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Ponadto, jak już wskazywano powyżej, zgodnie z art. 8 ust 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 z zm.) odprawa przysługuje, jeżeli pracownik jest zwalniany z pracy z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy.

W związku z tym przepisy prawa w sposób precyzyjny określają zasady wypłaty spornego świadczenia oraz ewentualne reguły dotyczące jego zwrotu.

Zgodnie z przywołaną powyżej normą pracodawca zobligowany jest do wypłaty odprawy pracownikowi, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy i to niezależnie od tego, czy rozwiązanie stosunku pracy jest uzasadnione czy też nie oraz bez względu na to czy pracodawca ma świadomość naruszenia przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę czy też jej nie posiada. Rozwiązanie stosunku pracy jest bowiem skuteczne tak długo, aż pracownik nie podważy jego legalności przed sądem pracy. W związku z tym dokonanie tej czynności skutkuje koniecznością realizacji wszelkich obowiązków pracodawcy z nią związanych np. wydaniem świadectwa pracy, zapłatą ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy czy zapłatą odprawy, bez względu na to czy następnie okaże się wiążące czy nie. Dlatego też w związku z rozwiązaniem stosunku pracy pozwanej

z przyczyn niedotyczących pracownika powód wypłacił jej w dniu 27 grudnia 2011 roku odprawę pieniężną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia. Skarżąca skupiająca się na okoliczności braku obowiązku realizacji tego świadczenia w określonym terminie, z uwagi na rzekomą wiedzę pracodawcy co do złamania przez niego przepisów o rozwiązywaniu stosunków pracy i złożenie przez nią pozwu o przywrócenie do pracy, kompletnie pomija fakt, że nie wywiązanie się z tego obowiązku, pociągnęłoby za sobą nie tylko obowiązek późniejszego spełnienia świadczenia, ale także zapłaty odsetek. Trudno natomiast oczekiwać, aby pracodawca mógł świadomie narażać budżet firmy na dodatkowe obciążenia. W związku z tym dywagacje apelacji odnośnie braku konieczności wypłaty tego świadczenia w dacie rozwiązania stosunku pracy, są pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych i nie mogą się ostać.

Zaznaczyć także należy, że przywołany przez skarżącego wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie II PK 4/11 /opubl. OSNP 2012/15-16/192/ nie mógł stanowić uzasadnionego wsparcia dla stanowiska zajętego w apelacji. W orzeczeniu tym podniesiono, iż sąd rozpoznający sprawę o zwrot wypłaconej pracownikowi odprawy pieniężnej jako świadczenia nienależnego jest związany wcześniejszym, prawomocnym wyrokiem zapadłym między tymi samymi stronami, zasądającym na rzecz pracownika odszkodowanie w związku z pozornością przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę (art. 365 § 1 k.p.c.). Zasadzenie na rzecz pracownika odszkodowania w związku z ustaleniem braku przyczyn niedotyczących pracownika do wypowiedzenia mu umowy o pracę oznacza, że odpadła podstawa do wypłaty odprawy pieniężnej, w związku z czym przybrała ona charakter świadczenia nienależnego (art. 410 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.). W sytuacji, gdy przyczyna niedotycząca pracownika wskazana w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę okazuje się pozorna, rozważenia wymaga, czy pracodawca nie miał świadomości, że nie był zobowiązany do wypłaty pracownikowi odprawy pieniężnej (art. 411 pkt 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Apelująca zdaje się nie zauważać, że wskazane orzeczenie zostało wydane w zupełnie innym stanie faktycznym niż zaistniały w niniejszej sprawie. Dotyczyło wypłaty odprawy w sytuacji, gdy ostatecznie doszło do rozwiązania stosunku pracy jednakże w sytuacji, gdzie spornym było czy nastąpiło to z przyczyn niedotyczących pracownika i czy pracodawca miał tego świadomość czy nie. Na gruncie rozpoznawanego przypadku brak jest jakichkolwiek podstaw do badania świadomości powoda w tym przedmiocie. Wobec skutecznego, prawomocnego przywrócenia pozwanej do pracy w ogóle odpadła celowość wypłaty tego świadczenia, a wypowiedzenia dokonano bezspornie z uwagi na przyczyny leżące po stronie pracodawcy. Stosunek pracy pozwanej istnieje, a wypłata odprawy jest możliwa tylko na skutek jego rozwiązania. Ponadto, jak już wyżej wskazywano z uwagi na brzmienie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 90, poz. 844 z późn. zm.), jeśli bezspornie wypowiedzenia dokonano z przyczyn nie dotyczących pracownika, fakt czy wypowiedzenie w konsekwencji okaże się zasadne czy też nie, dla pracodawcy w dniu realizacji świadczenia nie ma znaczenia. Dlatego też upatrywanie zasadności zarzutów w powyższym orzeczeniu nie mogło być w żadnej mierze skuteczne.

Nie można też zgodzić się ze skarżącą, że wobec brzmienia art. 18 kp nie można do sytuacji pozwanej jako pracownika - strony zdecydowanie słabszej od powoda (pracodawcy) w stosunku pracy - zastosować niekorzystnych przepisów art. 405 i art. 410 Kodeksu cywilnego, zwłaszcza że ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników takiego zwrotu odprawy w ogóle nie przewiduje.

Zgodnie z art. 300 kp. w sprawach nie unormowanych przepisami prawa pracy do stosunku pracy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Istotnie podnieść należy, iż prawo pracy kwestii zwrotu przez pracownika świadczeń nienależnie pobranych od pracodawcy nie reguluje. Nietrafnym jest jednak twierdzenie apelacji, iż żądanie zwrotu ostatecznie nienależnie wypłaconej odprawy jest sprzeczne z zasadami prawa pracy, zwłaszcza regulacją art. 18 kp.

Podnieść należy, iż w świetle ugruntowanego stanowiska zarówno doktryny, jak i orzecznictwa, żądanie to jest bezsprzecznie możliwe, a zasady zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez pracowników w oparciu o treść cytowanych art. 405 kc art. 409 kc art. 410. § 1 i 2 kc. art. 411 pkt. 1 kc. w zw. z art. 300 kp w stosunku także do tych podmiotów ściśle określone. Odprawa pieniężna przysługuje pracownikowi, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn określonych w ustawie o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy

z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Ma kompensować fakt utraty pracy z przyczyn od pracownika niezależnych. Skoro zaś przywrócenie do pracy restytuuje stosunek pracy, staje się ona świadczeniem nienależnym w rozumieniu 410 k.c. i podlegającym obowiązkowi zwrotu według zasad wynikających z przepisu art. 409 k.c. Miało to na uwadze także Sąd I instancji. W orzecznictwie podkreśla się zwłaszcza, że jeśli pracownik nie godzi się z rozwiązaniem umowy o pracę i przed sądem domaga się restytucji stosunku pracy, winien liczyć się z tym, że w przypadku przywrócenia do pracy powstanie obowiązek zwrotu wypłaconej odprawy. W wyroku z dnia 12 marca 2010 roku w sprawie II PK 272/09 (opubl: L.) Sąd Najwyższy wskazał, że artykuł 409 KC wprowadza zasadę aktualności wzbogacenia, obciążając zubożonego ryzykiem utraty wartości wzbogacenia przez uzyskującego korzyść. Inaczej rzecz ujmując zasadą jest, że obowiązek zwrotu lub wydania korzyści wygasa, jeżeli dojdzie do jej zużycia lub utraty. Dlatego przewidzianą w tym przepisie powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu w momencie wyzbywania się lub używania korzyści należy traktować jako wyjątek od zasady aktualności wzbogacenia. Zakres tego wyjątku nie może być interpretowany w sposób rozszerzający. Ciężar udowodnienia faktów, na podstawie których zubożony twierdzi, że uzyskujący korzyść powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu lub wydania korzyści, obciąża zubożonego. Z kolei w wyroku z dnia 26 czerwca 2006 roku wydanym w sprawie II PK 330/05 (opubl: OSN Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2007, Nr 13-14, poz. 188, str. 550) Sąd Najwyższy zważył, że pracownik, wnosząc pozew o przywrócenie do pracy, musi liczyć się z tym, że powództwo może zostać uwzględnione i wtedy odpadnie podstawa zapłaty odprawy z art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.), a odprawa wypłacona stanie się świadczeniem nienależnym. Zatem zasadniczą kwestią jest to czy pracownik kwestionuje złożone przez pracodawcę oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę. Fakt wystąpienia z pozwem do sądu przesądza automatycznie o tym, że pracownik winien się liczyć z ewentualną wygraną, a co za tym idzie ze zwrotem odprawy pieniężnej. Od tego zatem momentu nie ma żadnej pewności, że otrzymane świadczenie nadal będzie należne. Zaś uprawniony nie powinien nim rozporządzać do czasu zakończenia sporu, którego sam był inspiratorem.

Tym samym bezwzględnie uznać należy, że pracownik podobnie jak każdy inny bezpodstawnie wzbogacony musi uwzględniać obowiązek zwrotu tak otrzymanego świadczenia. Od obowiązku zwrotu odprawy nie zwalnia go ani fakt złamania przepisów przez pracodawcę, ani okoliczność, iż zużył świadczenie. W sytuacji, gdy bowiem kwestionował legalność dokonanego wypowiedzenia domagając się restytucji stosunku pracy winien uwzględnić i liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy pieniężnej. Powyższego nie sposób odczytywać jako karania pracownika będącego słabszą stroną stosunku pracy za łamanie przepisów przez pracodawcę. W sytuacji bowiem kiedy odpada podstawa do spełnienia świadczenia nie można twierdzić, iż pracownikowi się je w sposób bezprawny odbiera lub się go tego prawa pozbawia. Pracownik w tej sytuacji nie jest już bowiem uprawnionym. Brak więc podstaw do stwierdzenia, iż to świadczenie nadal mu się należy.

Nie do zaakceptowania są także dalsze twierdzenia skarżącej zaprezentowane w apelacji, że żądanie zwrotu wypłaconego przez pracodawcę świadczenia jest sprzeczne ze społeczno gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami współżycia społecznego, bowiem pracodawca nie przywrócił powódki na dane stanowisko pracy, które zostało zredukowane. Mając powyższe na uwadze jeszcze raz podkreślenia wymaga, iż redukcja zatrudnienia w powodowym zakładzie pracy oraz przywrócenie pozwanej na rzekomo inne stanowisko pracy nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia. Istotnym jest, iż zatrudnienia pozwana ostatecznie nie utraciła i w związku z tym nawet w obliczu ewentualnie innych uchybień pracodawcy towarzyszącym restytucji stosunku pracy pozwanej, wypłaty odprawy pieniężnej - wypłaconej w związku z rozwiązaniem stosunku pracy - nie można uznać za należną. Ponadto powoływanie się przez pozwaną na zasady współżycia społecznego w okolicznościach niniejszej sprawy jest nie do przyjęcia. To bowiem właśnie pozwanej można zarzucić ich naruszenie. Pomimo, iż winna być świadoma, że w przypadku wygranej procesu o przywrócenie do pracy będzie musiała odprawę pieniężną zwrócić, nienależnie otrzymane świadczenie rozdysponowała. Działanie pozwanej w żadnym wypadku nie może być ocenione jako pozytywne. Nadto należy pamiętać, że na przepis art. 8 k.p. nie może powoływać się strona stosunku pracy, która lekceważy i narusza zasady współżycia społecznego (wyr. SN z 6 marca 1998 roku, I PKN 552/97, OSNP 1999, Nr 4, poz. 124; wyr. SN z 8 czerwca 1999 roku, I PKN 96/99, OSNP 2000, Nr 16, poz. 615). W związku z tym upatrywanie

przez skarżącego usprawiedliwienia w powyższych zasadach w sytuacji, gdy pozwana ze swej strony powyższe zasady ignoruje, jest niezasadne. Dlatego też powyższe zarzuty nie mogły odnieść zamierzonego skutku instancyjnego.

Brak też podstaw do uznania, iż w stosunku do skarżącej zostały naruszone zasady sprawiedliwości społecznej, równości wobec prawa, niedyskryminacji zagwarantowane w Konstytucji, bowiem jako pracownik została ukarana zaskarżonym wyrokiem, za rażące błędy, nieprawidłowości i naruszenia przez powoda przepisów prawa, przy przeprowadzaniu reorganizacji w Urzędach Pracy w Ł..

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż w świetle powołanych przez skarżącą zasad nikt nie może bogacić się kosztem innego podmiotu bez usprawiedliwionej podstawy prawnej (należytego usprawiedliwienia prawnego). Ponadto także zgodnie z tymi zasadami konsekwencją takiego "bogacenia się" jest też obowiązek zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści. W związku z tym nie sposób uznać za niepożądane działanie, którego celem jest przywrócenie równowagi zachwianej nieuzasadnionym przejściem jakiejś wartości z jednego majątku do drugiego, bez względu na to kto ponosi odpowiedzialność za taki stan rzeczy. Z uwagi na te okoliczności brak jest więc też podstaw do kwestionowania zaskarżonego wyroku.

Reasumując w ocenie Sądu Okręgowego uznać zatem należy, iż na gruncie rozpatrywanego przypadku nie doszło ani do naruszenia prawa procesowego, ani prawa materialnego. Zdaniem Sądu II instancji prezentowana w apelacji argumentacja jest chybiona i jako taka nie mogła się ostać. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie i w oparciu nie wywiódł słuszne wnioski, iż pozwana winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy pieniężnej. Zgłoszone żądanie pozwu zwrotu odprawy pieniężnej było więc pełni uzasadnione.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

O kosztach zastępstwa procesowego za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc, § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).